

ЭДЕ - ХЕРЕ ТУРГУСТУНААЛ

Чарыгадан орунлавыс көүдөсүй,
Чаарткыч, чогаалчы, ажалчы,
Шыңдыкчыңкче хей-аът-бөл кырыздыкер,
Шинтипиринг эргилдес кылымчылар!
Эргим эштер, тура дүшпөз,
Эде-хере тургустунаал!
Эгелекчи депшигилег аргалары
Эрес-диам нептередир эч келди.
Эки-бакты ыгай көрүп хынаттылар!
Эркинчирэн туруштардан чайлаадылар!
Бекдирчирэн торлуду дивизи
Бекдирчирэн ажалм этээл!
Шүтүмчүдөл изиг одун хайныктырып,
Шүшпөкчирени уйгузуудан оттуралар.
Дүжүметсипир, ажил чымыл шуугаарлар
Дүргөлөзүшкяи шуургаңыга сийгиттирчи!
Шындар дээштип демисежил,
Шыдалымыс каттиштираал!
Ажалчыныи, таражыныи холдарынаа
Аас-жыныи мөңгөсиге камгалаал.
Тайбид тууга асасеңгеге бажы тазал.
Даартаты хүнуаус дээш туржуудулар!
Муриакчыныи соо,биле
Бурунгаараал базавалылар!

Б. ДОЮНДУП.

М. РАМАЗАНОВА.

Х О О М Е Њ

Хөөмөй дийцааш, хайгап-хайгап, амыраар мөн
Халбенкнидир чайгадып кээр аалгагы,
Хөрөк-чүрөк хөгхдизип элсеп үнү,
Хөөмөйжиге бойдус боду берген чадап,
Ырлап-ырлап, аныкы оол хөөмөй салгаш,
Ындыннадыр сымгырты бээр аразында,
Караж чивеп аразинда сагжымжа
Каш-каш чылдар шокаралдап эртен ышкаш.
Бурун шагынч узун тоолдар коитардып кээр,
Мурунууска үсөм үнү дыйчылан кээр...
Хөөмөй үнү булуттаргы ушкан дег боор,
Хоокуй бодум дээрлер эртти чоорап дег мөн.
Тергини дигеп, Тыва чурттуг хөөмөйжигис
Делегейи дескиндизип эргий кеззип.
Тываларынч кижик-толдуг чуртталгазын
Дыргын кылдыр чурттаг эртий ырлап каапкан.
М. КЕНИН-ЛОПСАН оңулдурган

К Ы Ш

ырлар дургаар быскан
 чашкан
 ыржаң, дески куу булут
 Ыгнаа хемче «этич» салып,
 ызар соогичи мэдээлел түр.

Теректерлиг Хемчик дургаа
 Дески тоглаан бүтүрлери
 Онгар, ажит булуңиарла
 Овааландыр дары шүтлэи
 Ч ондла

ДЫДЫРАРҒАН ХАДЫННАРЫМ

арын, ажаал турарымга,
азыд тыртты өзүп келген,
ыдырарган хонү-хонү,
ыкка чараш хадимчарым,
ыдыраршкан адим-сарыг
ыргаларыг бүрүлери
ыла тазават тудуп, суйбап,
ыаанга кири магадзар мек:

КЫЗЫЛГА ШАЙ ТУРАР БЕ?

ЧАҢҒЫС АЙТЫРЫҒ ТАЛАЗЫ-БИЛЕ МЕРГЕЛДЕЙІНІҢ ИНТЕРВЬЮЗУ ●

бодоаш, кымдан-даа интерв
илбаан мөн. Оруум уламчыл
норулкан мөн.

«Чогулар» кафеде кеширири
се, байдал база ыдымг. Мен
шапкын айткан, а ч
лээр черде ол чок. Соу
айтканымын уузуг
ар Т. В. Анисимовага сал
ен. Оку харчызы бо:
— Сүтүгү таймын хуни
айлындырып турар бис. 40
ориянын, Богүн төнө 40
тууге шай эвс, какао, комп
каша хайылтыр болбай
булар шай эвс, какао
каша чечир, сүтүгү айым
жым-бүркү байлар алаш
турган бис. Чок, какао
шофе төгөшт, шай шай
ал таварыга турбайн, ш
оразан төнөр чорду. Ийет,
кукунаринын өртөз хары
туз болбай, орулга хой.

Ында байдардың билдигі
сергінгі барымдаалам
Огопкөке оруум оруқта
оруптум. Улгу повар Л. С.
Байкалова мені хұлұмзүрү
иле утқаи. Ынталажок ы
ла база-ла шай чок. База-
ла менюда бар. Баштай чорай
ым черлерин дыка-ла «д
е» ап-тыр. Оң чылдага
ын база-ла оон айтыртым.

[illegible]

тар кылдыр ажилдаар бий-
шай үргүүлчү турар ужурулу
чүөс-дир. Азааар апаар бий-
Ол черден сеткилим сергел-
үнгөн. Чаа чылдың эгесинд-
берген азаашкына бүзүрээ-
апаар. Ычналгаш шай ижер-
дээр болза, «Огонёкче» дидим
базыл болур-дур.

Хоорайныц дөрткү микро-районунда, улуг орук хажымында «Восход» кафеге баарымга, база-ла шай чок. Менюда безин айтыпаан.

— Шайын хувиул хаймалд
рып шийдвэл бэлдэн, уау
повар **А. Ф. Южакова** чутуу
дээр... Чутуу дээрээ түүн
уул чухамдл бичлч, чэр
диппес-тур. Чугул шай ха
дмилдэр эвсэс, какао, кофе
комполт дээн бичлэж сүсүд-
нэр бэзэ бэлэтээр болгай.
Ынчангач ислелэя уул ка
тап, бир хайдындарда 250
стакин шай хайдындарда
рар бис. Эзэлсн бэлчлэн кан
чаар, чамдматка аубай бетинд
бэзін 700 ажыг ажжичн чэм
геритер-дэр бис. Чехинсн
чүвс-дл. Харин черлуг чүвс
болза, оон хөйүн-дэа кылгыз
болуу болгай. шай хайдынд
рып турар атгыг дээрнч чя

дерле бичиш бо микрорайон
да чуртакчылар көведү ту
рар, а кафе тар. Моку алг
дары, деринг-херексидеринг
чаартыры чугула. Чугле ша
дэш олзун аар болзувусу
ерле хоржок, өске сусуну ду
гайында база доктаада айит
кан. Ийе, шай доран тәнер
коке, хахао артын казыр ка
жит эвес. Оларын чуртакчы
лар авезиш, дарын-даа чам
дыкта ижеч чүе чогуңдан ай
турар. Ычналда-даа брүлг
микрор деп мүве база бар...

Хоорайныг № 10 столова-
зынга чөлөөт бөхш, уулу по-
вар И. А. Наузеновч мөн. Ында
бүдэс эшай хайлндырхас ба-
р болган. Оон харымын база
устудеи зытерини-биле бир
дүмөл. Хайлндырар хүнүдө
чүгө 500 поршанын хайнд-
дырар турарын ол чугаалын.

Даргазынла № 3 столо-
вазын чаа ажыткалыа чөдө
бертин. База-ла шай чок, ма-
нозу безин астымаан. Олар-
дын итерэво ал четкинлик
мөн. Чүгө дээрэ менин корт-
каш, поварлар суугу чапын-
га чыгыл бергеш, мыкча дийлэ
берилсеп.

— Дүү Морעדэй кырал келген харын тур. Ам база шай айтырар ол-дур. Дуулу огу сурталда орбылаш. Шайын хушугу тургузар деп айтышкын бар шайкажгай чоп. Дорзан хайндлырды эгелгенерче.

Ол остерия дыйнааш, кымчы-биле-дээ "ужурашпай, дорт-ла Садыг министество-ауче батылкан мен. Министр-нун оралкылаш, нянтингил чөмөнжилте трезин дорт ха-рылаш турар дарга Д.Н. Саг-биле чуталажым, шай болгон шайларча дугуйлаа айтырдым. Ол мындаг харын белди:

— Нийтийн чөмөнлөг бүдүүлгелерийг шайны доктаамал тургуур дугаиандайгшынхныг берген бис. Силерийг булукнуурда чүүлү, өскөдө авторларын санылып өрөнийг көргөн бис. Харыг зөөшт хайгидарыг турар дээринг чөмшөрөжир апар. Алло, чөмөнлөг трөд бө? Столовайларга шайны

каако амзан база хайи-
дирбайн канчаар, ылангы
рестораннарга шай доктаамал
турзуи. Бүдүрүнгелерде бу-
феттерге сүтсн, шай чемпи-
он чорудумар, чыгарып шэй-
ны база арбыдалыр бүдүрү-
нер, Мергелдей чамдык чер-
лерге чоразан-дыр, чедимче чок
чүүддөр бар-дыр.

Ам шайларок дугаймыда кутгалажык деп ес? Ол айтыргыч база министерство көрүп турар. Уидеини чурттайларын шайга ынак республикага шайларак чок турар човачыг-ла харын. Хамыктык мурунда «Уралочка» деп лавальон тургузар бис. Ол «Улут-Хем» ресторанинч чыныгы инитини чымыенга тереинич куту-биле кыдыр бис. Ол яварлаа-ла аягылаага киче бээр. «Уралочка» дээрге биринч хемсөөдиз дүгүктөгш-тир, анза ааттар салып каар, шайын, жуужуурту оон салып ал болур. Бу чыныг деп лавальонну хоорайныч аныг-айгы чүткериен салып деп болар турар бис. Ол сорулга мкап-ла күтест-тир жуужурут.

Оон аягыда «Чодураа» кафеин кондитер кылыгылары болган шай садар чер кыздар «хуудулар» соруулагыт бис. Өөрдилге-буауруга комбинаттыда бир икшер кижиге дериг-херекселерни кизилер кылырыншый ужурун кыштырга-ла, ону аде дерир бис. Бо бүгү хемчеглерден шай талазы-биле хомудат турмес ужуруг.

Улус депутаттарының Кызыл хоорай Советинин күүс-комунун даргазының оралак-лызы В. И. Осипов:

[illegible]

Ниве, бузуп каапкан стол-
олаарымыз хей. Бо чыгын
тууге «Жалпысөзгө» №
«Толоованын «диргизия» боур
исе, Өскөскерин төлөмөлү
ок, бар-ха болза эргиж-
күзү. Выпачазда № 1, од
арыкта № 11 столоваары
тапты кылыз талазы-биле
төлөмөлү чагылаадырн дү-
сөлдөдирин кемчезе адыр
исе. Черле ычаш хоорайжы-
лары болгаш оон ааччыла-
мыз шай-биле хандыларынче
иччегендери угулдарып бис.

Маңаа немээр чүве менле,
Бергендейде, чок. Ооң күү-
сдесини номдукчуларым-бй-
с казы хайгаараар мси.

«хар кижй»
дугайында

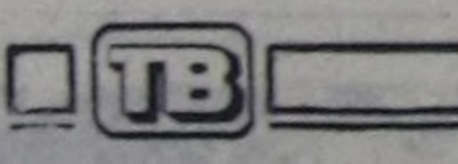
«Баштай ону ыяш ар
тындан үнүп келген сарлы
деп бодаан мен» — де
итали альпинист, Гималай
ларынн бүтү он ээст деп

муңчуларынче» үнүп каап-
кан Рейнхольд Месснер чу-
гаалап турар.

Шынап-та, ол сарым-да,
сарымчык-даа, кижид-да
энес, Төвтүтү (Тибет) үн-
десин! чурттакчылары
шерштерини йети деп ада-
ры кар кижизини хөлчө
домей болган. Месснер Те-
втүтүң 4200 метр бедийи-
да, даг нымдында арга-
лаң чер кыдымыга анаа у-
кужа берген. Истинни бе-
диң—ийи метр хире, чолда
чоон бутталгы, тавангай
лары хөлчө-бузут. Арны-
дан өске мага-дозун тер-
узуз дух шыккан. Кижиз-
ни көрүп кааш, йети дедир-
денип чоруй, аргаже ыча-
н болган.

Анаа эвес ол дүрг амы
таның изи-биле Мессне
үш километр хире чорут
келген. Үжөн ажыг сани
метр бут истери даг хими
нии шуралгаанга келген
чиде берген. Ол дугайым
чехословак «Люд» солун
дындаптыр турар.

индексин 54241.
0 катан үнөр.
2 парлагла амаз.
22108 экз.

ЯНВАРЬ 12-ДЕ

БИРГИ ПРОГРАММА

МОСКВАДАН

7.00. — Эртеги гимнастика
10.00 — Улустардын аялгара
7.30 — «Уе», 8.20 — «
рэн чирем», 8.40, телефи
8.30 — Зуулгара фильм, 10.05
«Космос ужурада», 10.05
РСФСР-ин алдары арт
В. Андерсонн уауруудун
биле — СССР-нин кутуру
уегерлер Уауз таарын
Эрт жагыч оркестрин
концерти, 10.50 — 10.55 —
дизерт, 16.00 — Мелле
16.15 — «Сэз демякич
Людтекан» В. И. Ленин —
экономикалык политика б
политикалыкдымчыкн нерс
нин соругуларга, 16.45
17.20 — Азамкин школ
18.20 — «Дурдугазын
18.50 — В. В. Вушкин
— «Чангыс кабинеттен
коруш», Телешин, 19.20
Меллеуэр, 19.30 — Фил
чугулашкын,
чугулашкын, 19.30 — СССР
чугулашкын, Вилья
чугулашкын,
дамчылаш, 21.00 — «
21.35 — 23.55 — Сергей
Лозик Корюлетун тартуу
ниндез бээр 80 чыл чыг
ын, «Корюле» дох телефи
ин баштайгы кыргызуу,
2 серияны), Чансара (22
— Бугун дегелеге.

НИЙГИ ПРОГРАММА

МОСКВАДАН

8.15 — Эртеги гимнасти
8.30 — Дамчылашкын,
граммзы, 8.35: 9.35 — А
Пушкин — «Евгений Оне
8 класс, 9.05 — «Боз
көрүлөтөн», Эртеги тайыл
фильм, 10.05 — К
серугуларга, Информ
санын болташ саяалта те
казымн уулдешкын, М
11.35 — Ботаника, 16.55
Урезиянг туштур, 10.05
«Машина туаууун уе
дерини хоралыг артыма
нын ажыгылар», Эрте
фильм, 11.05
Орус жууга, 14.55 — «Х
селлерин — эртеги», Э
тайылбырлыг фильм, 12.05
Даштык фильминн зир
«Араатизмг чепсе», (И
1983 ч.) 13.30 — «Кран
кыга, Тоугу, 5 класс, В
Грешинин мифтери, 14.00
Д. Дефо болташ оон к
«Робинзон Крузо», 14.30
Меллеуэр, 14.35 — 15.35
Башкыта — музыка кич
1 класс, 17.45 — Мелле
18.00 — «Делеге лияор
зы».

КЫЗЫДАН

18.45 — «Дагыг, че
шукчугу», Салмак Мос
гайык, «Чугулашкын ж
12.00 — Мультифильм, 19.1
Телешелер, 19.25 — М
тогу», Программага: М
мер, «144 хевирлиг агро
ту», «Комичин болташ
19.55 — Чарлазла.

МОСКВАДАН

20.00 — «Тамчыл
нар, чаштар», 20.15 —
дыкшыл», Ленинградта
чымдага, 21.00 — «Уе»,
— 22.50 — «База кич
дерин-дуга мей», А
Пушкин дугуйнда телефи

**Ректор
В. С. ШАРАВИН.**

агаар

Республикага бизин бу
лар, чабас, Солт-бур
чүк улауышкыннын жа
чугу секундага 5—10 м
Алардын температурасы
31—36, хунаус 23—28 гр
соек болур.

Кызылга азе, чабас х
дугу, Алардын темпера
дугу 32—34, хунаус 25
градус сок болур.

Кино

ЯНВАРЬ 11-ДЕ

«НАЙЫРАЛ»: «Тимур
его команда» 12.00, «Как
мушкетера» (1, 2 серия)
9.00, 12.45, 15.20, 17.55, 2
шактар.

«ПИОНЕР»: «Осенний п
рок филь» 9.00, 12.00, «Вес
волшебство» 10.30, 13.30
«Малчик с палочкой» 13.30
«Сутн дьвола на черт
меланье» 18.30, 20.20, «П
тн» 16.40 шактар.

«КАА-ХЕ»: «Белес п
одинкой» 12.00, «55 град
ник нула» 14.00, 15.50, 19
19.30 шактар.

«ВОСТОК»: «Кинобост
15.55» 10.30, «Прозас
старинном дуге» 11.40, 1
15.00, 16.40, 18.20, 20.00
тарда.

ЯНВАРЬ 12-ДЕ

«НАЙЫРАЛ»: «Размак
филь» 9.30, 11.20, 13.10, 11
16.55, 18.30, 20.30 шактар.

«ПИОНЕР»: «Кинобост
№ 157» 9.20, «Тайна жет
Луны» 10.30, 12.30, 14.30
«Как три мушкетера» 13
18.00, 20.30 шактар.

«КАА-ХЕ»: «Сауги д
да на чертовой меланье»
сериялары) 13.40, 16.30, 1
шактар.

«ВОСТОК»: «В одну се
стенную жизнь» 15.00, 17
19.40, «Раймон Паулс» 10
шактар.

«НИСЕН» к/б: «Прол
в старинном дуге» 18.00,